

Roelof Balk is gespecialiseerd in groenfinanciering en publiek-private fondsen. Op 25 november presenteerde hij het symposium *Veerkrachtige Voedsellandschappen*, georganiseerd door VHL, Velp.

De derde weg in het witte gebied

Het witte gebied of de groene woestijn, dat zijn twee niet bepaald complimenteuzen omschrijvingen van de landbouw in Nederland die wij in het spraakgebruik wel tegenkomen. Wit op de kaart, dus leeg en nauwelijks interessant. Een groene woestijn, omdat er weinig leven meer zit in grootschalige, strak aangelegde en mechanisch beheerde monocultuur. Karikaturen natuurlijk, maar niet helemaal verzonnen. Feit is dat de biodiversiteit in het landbouwgebied met sprongen achteruit is gegaan. Feit is ook dat door onze landinrichtingsdrift veel kleinschalige landschappen zijn opgeruimd. Jarenlang leek dat een onvermijdelijk neveneffect van een economisch succesvolle ontwikkeling in de landbouw. Een ontwikkeling die ons koploper maakte in de mondiale ranglijst van de landbouwproductiviteit. Verlies aan biodiversiteit? Tsja. Alles heeft zo zijn prijs, en we moesten wel mee in de vaart der volkeren.

Bovendien bedachten we een charmant antwoord op die vervelende bijwerking: de Ecologische Hoofdstructuur! Jarenlang was EHS het heilzame drieletterwoord in ons moderne natuurbeleid. Een prachtig concept inderdaad. Bestaande natuurgebieden vergroten, versterken en verbinden. Nieuwe natuur maken! Wetenschappelijk goed onderbouwd, recreatief interessant en passend in de traditie van een selfmade land van ingenieurs en ontwerpers. En nog steeds leeft de EHS voort in het veel toegankelijker begrip Natuurnetwerk Nederland, onderdeel van de Europese pendant Natura 2000. Keerzijde van die bipolaire ontwikkeling was wel dat landbouw en natuur met de ruggen naar elkaar kwamen te staan. En richtten zij de blik al op elkaar, dan was het vaak in vijandschap. Natuurlijk, er waren uitzonderingen. Natuurorganisaties met gevoel voor

de belangen van de boeren, agrariërs met hart voor natuur, in woord en daad. Maar vaker was er onbegrip en conflict, zowel in het veld als op het Binnenhof. Overbruggende initiatieven als agrarisch natuurbeheer slaagden nauwelijks in hun opzet, tot verdriet van beide zijden. Voor de één te bureaucratisch, voor de ander te weinig effectief.

Met Veerkrachtige Voedsellandschappen dient zich nu eindelijk een nieuwe richting aan. Geen keuze meer tussen grootschalige landbouwproductie die helaas tot verschromping leidt, of duurzame landbouw die helaas onvoldoende rendeert. Geen natuur tegenover landbouw. Maar een derde weg, waarin toenemende kennis van de natuurlijke processen tot op microbiologisch niveau de landbouwproductie kan verhogen. Zonder bestrijdingsmiddelen en zonder uitputting van de bodem die met kunstmest moet worden bijgeplust. Nieuwe natuur die landbouwproductie ondersteunt. En een landbouwareaal dat werkelijk bijdraagt aan herstel en verbetering van de biodiversiteit. Met als klap op de vuurpijl een gevarieerd en afwisselend landschap voor wonen en recreatie.

Utopie of perspectief? Steeds meer voorbeelden laten zien dat het wel degelijk kan. Op een kleine schaal van enkele hectares zoals het voedselbos in Groesbeek, maar ook op de grote schaal van regio's in Spanje, Zuid Afrika of China. Ook in Nederland komt een grootschaliger verweving van natuur en landbouw steeds dichterbij. Bijvoorbeeld in het plan Noorderwold-Eemvallei in Flevoland, waar Het Flevo-Landschap en ERF de handen ineen slaan voor een transitie van bijna 1000 hectare, vlak bij Almere. De derde weg in het witte gebied? Het kan en het gaat gebeuren!

Roelof Balk

... • • • • •